

ÁKI BERTHOLDSEN

– Í Føroyum eru fiskimenn blivnir fullkomiliga rættarleysir. Tí landsstýrið brúkar allar snildir fyrri at rættindi frá fiskimonnum.

Tað er sjálvur formaðurin í Føroya Fiskimannafelag, Óli Jacobsen, sum skjýtur við skorpum nú, beint uppundir ársfundin hjá Fiskimannafelagnum, sum verður í Norðurlandahúsinum í morgin.

Fundurin byrjar kl. 10 og varar langt út á dagin.

Vit hava spurt formannin, hvussu um, hvussu árið hevur hilst hjá fiskimonnum og, hvørjar metingar hann ger sær, nú vit fara inn í eina nýggja öld.

– Jú árið í ár hevur hilst rættiliga væl, sigur formaðurin.

Hann sigur, at 1998 var eitt stak ár og at øll hava vitað, at tað verður ikki slíkt rokár hvørt ár.

Men hóast alt, hevur árið í ár roynst út ímóti líka væl sum 1998.

Hetta, mest takkað verði ómetaliga høgum avreiðingarpri, tí fiskiskapurin er minkaður nakað.

Fiskimenn hava ongi rættindi longur

Tá ið tosað verður við Óla Jacobsen, slepst ikki undan, at prátið rættiliga skjótt verður snarað inn á rættartrygdina.

Tí tað er ein spurningur, sum formaðurin í Fiskimannafelagnum hevur hugsað og skrivað nóg um.

Og niðurstøðan hjá honum, er stutt og greitt, at á hesum øki eru Føroyar eitt miðaldarsamfelag.

– Vit eru so ómetaliga langt frá at vera eitt fólkarræðiligt samfelag. Tí tey, sum stýra hesum landinum, eru nakrir pávar, sum fullkomiliga stýra eftir sínum egnum høvdi, sama hvat lógir og kunngerðir annars siga.

Og hetta hevur eisini álvarsligar avleiðingar fyrri fiskimenn.

– Fiskimenn í Føroyum hava als onga rættartrygd longur. Vit eru útiðstítt frá øllum avgerðum og vit fáa ikki so frægt sum svar uppá teir fyrirsurningar, vit senda landsins myndugleikum, hvørki uppá heilt vanlig mál, og enn minni uppá týðningarmikil mál sigur Óli Jacobsen.

Spurningarnir verða lagdir í eina skuffu og har verða teir liggjandi.

Hann sigur, at landsstýrið brúkar allar snildir, sum hugast kunnu, fyrri at taka rættin frá fiskimonnum.

Eitt nú vísir hann á eitt mál um skaðaviðbøtur, ið tók seg upp nakað síðani, og men sum landsstýrið ikki vildi víðurkenna.

– Í einar átta mánaðir noktaði landsstýrið at ganga okkara kravi á møti. Hóast tað var sólarklárt, at vit høvdu allan rættin á okkara síðu, biðaði Fiskimálstýrið í berari beistaktigheit í næstan eitt heilt ár at rinda nøkrum heit fáum fiskimonnum nakrar fáar krónur.

– Ikki fyrr enn sama dag,

Føroyar eru eitt pávaveldi

– Fiskimenn hava ongi rættindi í Føroyum, tí vit eru útiðstítt frá øllum avgerðum. Fyrr helt eg, at orsøkin til, at ongin rættartrygd er í Føroyum var bara vanligur órøkisskapur og ov stórt arbeidsbyrða. Men nú siggi eg, at tað er ein miðvísir politikkur frá øllum flokkum, sigur Óli Jacobsen uppundir ársfundin hjá Fiskimannafelagnum í Norðurlandahúsinum í morgin

– Sambandið ímillum Fiskimannafelagið og landsstýrismannin í fiskivinnumálum er sera vánaligt. Í Føroyum er vatntætt skott ímillum fiskimenn og politisku myndugleikarnar. Aðrastaðni royna tey at loysa trupulleikarnar í einum trýparta-samstarvi, t.v.s. at reiðarar, fiskimenn og politiski myndugleikin royna at lýsa málini í felag. Men í Føroyum er þúra knífskorið, sigur Óli Jacobsen, formaður í Fiskimannafelagnum uppundir ársfundin í morgin

teir annars vildu havt fingið stevning frá Fiskimannafelagnum, bakkaði Fiskimálstýrið.

Settir út fyrri dyr

Óli Jacobsen sigur, at tað er eitt fullkomiliga vatntætt skott ímillum Fiskimannafelagið og politiska myndugleikan.

Hann sigur, at fyrr kundu ymisk mál verða loyst í samsvari ímillum fiskimannafelagið og politiska myndugleikan.

– Aðrastaðni verður stóru dentur lagdur á at loysa tey mál, sum koma, í einum trýpartasamstarvi. T.v.s. at roynst verður at loysa málini í samstarvi ímillum fiskimenn, reiðarar og politiska myndugleikan.

– Men slíkt finst ikki í Føroyum. Vit eru fullkomiliga settir úti fyrri dyr og politiski myndugleikin noktar okkum alla ávirkan á avgerðir, sum verða tiknar um okkara egnu viðurskipti.

– Vit eru heilt einfalt útiðstítt frá allari ávirkan, sigur Óli Jacobsen.

Tú vart einaferð í landsstýrinum og tá var eitt av tínum høvuðsmálum júst at seta rættartrygdina í gildi í Føroyum aftur?

– Ja, og tá helt eg, at orsøkin til, at rættartrygdin var so vánalig, var bara vanligur órøkisskapur og ov stór arbeidsbyrða.

– Men síðani er tað blivið heilt greitt fyrri mæ, at talan er ein heilt miðvísir politikkur hjá øllum politiskum

flokkum at seta rættartrygdina til viks.

– Politikarar tamba og enda lógir, akkurát sum tað hóvar teimum. Og tað eru fleiri dømi um, at teir vilja bara hava lógir hildnar, sum eru eftir teirra egna høvdi.

– Men er talan um lógir, sum teimum ikki hóvar, lata teir heilt einfalt vera við at seta sær í gildi, ella at halda tað.

Hetta er málið um yrkisráðið eitt gott dømi um.

– Løttingið samtykti, at yrkisráðið skuldi eisini vera ráðgevandi í fyrstingarlíggum málum.

– Men tað hóvaði ikki landsstýrismanninum, so hann læt bara vera við at seta lógina í gildi.

– Síðani hevur lögmaður

greitt tinginum frá, at tað var tí, at samtyktin er ímóti stýrisskipanarlógini.

– Men seinni hava vit avdúkað, at tað passar ikki og at lögmaður segði ósatt fyrri tinginum.

– Og tað nýggjasta er, at sjálv landsstýrismálaneyndin letur málið um seg ganga. Sostatt hevur landsstýrismálaneyndin gjørt seg sjálva til eitt umboð fyrri landsstýrið istaðin fyrri tað, sum hon varð atlað til: Eitt umboð fyrri borgaran.

Hann sigur, at hesi dømin vísja, hvussu tilvildarlíga rættartrygdin verður umsitin.

– Er tað mál, sum hava beinleiðis áhuga hjá ávísam politikarum, kann tað gott henda, at teir gera seg stívar,

eitt nú í málinum um vágstúrin hjá Smyrli.

– Vit hava eisini dómi um, at lógin um alment innlit verður brúkt ímóti borgarunum, eitt nú sum tá ið ein búskaparfrøðingur varð hongdur út í bløðunum fyrri at krevja ov nógva samsýning fyrri at ferðast kring landið.

– Tá varð lógin um alment innlit brúkt ímóti honum. Men tað er avgjørt ongín áhugi, tá ið tað er borgarin, sum vil hava innlit.

– Men tað ringast er, at ongin hevur áhuga fyrri hesum, hvørki politikarar ella fjølmiðlar.

– Tí kann tað politiska valdið tiggja sær, sum teimum lystir, leggur Óli Jacobsen afturat.

Fráflytingin steðgað

Annars hevur ráðgevandi nevndin fyrri Føroyar einaferð enn boðað frá, at hon heldur, at tann serligi skattafrádrátturin, sum fiskimenn fáa, er óheppin.

Tað eru nú tvey ár síðani, at løttingið samtykti, at 15% av lønini hjá fiskimonnum skuldi vera skattafri.

Ein grundgeving fyrri at seta tað í verk, var, at so fóru fiskimenn, sum vóru rýmdir uttanlands, at koma heim aftur.

Hvussu tað hevur hilst, er ómøguligt at skráseta, sigur Óli Jacobsen.

Men hann heldur seg tó kunnu siga, at frádrátturin hevur í hvussu so er gjørt, at streymurin av fiskimonnum av landinum, er steðgaður.

– Tað fóru rættiliga nógvir fiskimenn av landinum, ikki minst til Noregs, har skattasømdimar eru nógvi betri enn í Føroyum.

– Men nú er hendan fráflytingin steðgað, og ongin tosar longur um at rýma, sigur formaðurin í Fiskimannafelagnum.

Virka fiskin umborð

Annars ror formaðurin í Fiskimannafelagnum aftur í ársfrágreiðingini í ár framundir, at vit mugu virka fyrri, at meiri fiskur verður virkaður umborð á skipunum, heldur enn í landi.

– Vit siga, at vit hava eina frælsa vinnu. Men er ikki rætt, so leingi bond av øllum móguligum slag eru lögð á vinnuna. Vilja vit hava eina frælsa vinnu, so lat okkum hava eina frælsa vinnu. Og tað haldi, at tað hevði verið sum fyrri fiskivinnuna, um politiski myndugleikin gav loyvi til, at skipini virkaði fiskin umborð. Tí so sœu vit, hvat hendi og, hvat úrslitið var.

Hann heldur, at tað hevði gjørt fiskivinnuna nógvi meiri kappingarføra, enn hon er. Tí tað fæst ikki nóg nógvi burturúr tá ið fiskiskapur og fiskavirking liggja í tveimum liðum. Tað vísir seg alla aðrastaðni, og tað vísir seg eisini hjá okkum.

Hann sipar til, at tað var ikki fyrrrenn flakavirkini komu kring landið, at tað varð neyðugt at lata fiskivinnuni studjing.